

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

KAREN
DIONNE

EVADAREA DIN MLAȘTINĂ

Helena

Dacă v-aș spune numele mamei, l-ați recunoaște imediat. Mama era cunoscută, deși n-a vrut niciodată să fie. Avea genul acela de faimă pe care nu și l-ar dori nimeni. Jaycee Dugard, Amanda Berry, Elizabeth Smart – cam așa ceva, deși mama n-a fost una dintre ele.

V-ați aduce aminte de numele mamei dacă vi l-aș zice și pe urmă v-ați întreba – în treacăt, pentru că au trecut mulți ani de când oamenilor le păsa de mama – pe unde e acum? Și n-a făcut cumva o fată în timpul în care a lipsit? Și ce s-a întâmplat cu fetița aia?

Vă pot dezvălui că aveam doisprezece ani și mama douăzeci și opt când am fost salvate din mâna răpitorului, că mi-am petrecut toți acei ani în ceea ce ziarele descriu drept o cabană dărăpănată, înconjurată de o mlaștină în mijlocul Upper Peninsula din statul Michigan. Că deși am învățat să citesc datorită revistelor *National Geographic* din anii '50 și unui volum îngălbenit de poezii de Robert Frost, n-am fost niciodată la școală, n-am mers cu bicicleta, n-am știut ce însemna electricitatea sau apa curentă. Că singurii oameni cu care am vorbit în acei doisprezece ani au fost mama și tata. Că n-am știut că eram prizoniere până când n-am mai fost.

Respectivul este un drept.

Aș putea să adaug că mama a murit în urmă cu doi ani și că, deși în presă s-a vorbit despre moartea ei, probabil ați ratat momentul, deoarece a murit în timp ce buletinul de știri prezenta lucruri mai importante. Pot să vă relatez ce n-au scris ziarele: nu și-a revenit niciodată după anii de captivitate; n-a fost o susținătoare frumoasă, elocventă și sinceră a cauzei; n-au existat contracte pentru cărți pentru mama mea cu speranțele spulberate, timidă și modestă, n-a apărut pe coperta revistei *Time*. Mama a dispărut din atenția oamenilor așa cum pălesc frunzele de arorut după îngheț.

Dar n-o să vă spun numele mamei. Fiindcă asta nu e povestea ei, ci a mea.

1

– Așteaptă aici! Îi spun eu fetiței mele de trei ani, apoi mă aplec prin fereastra deschisă a camionetei ca să caut între scaunul pentru copii și portieră cănița din plastic cu suc de portocale pe care a aruncat-o într-o criză de nervi. Mama se întoarce imediat.

Mari se întinde după cănița de parcă e cățelul lui Pavlov. Își mușcă buza de jos și i se umplu ochii de lacrimi. Înțeleg. E obosită. La fel sunt și eu.

Ea mormăie în semn de negare când mă îndepărtez, arcuindu-și spatele și împingându-se în centura de siguranță ca și cum ar fi într-o cămașă de forță.

– Stai acolo, vin imediat!

Mijesc ochii și dau din deget, ca să știe că vorbesc serios, și mă duc în spatele camionetei. Îi fac semn băiatului care așază cutiile pe rampa de încărcare de la intrarea pentru marfă de la Markham's – cred că-l cheamă Jason –, apoi cobor ușa portbagajului ca să iau și eu primele două cutii.

– Bună ziua, doamnă Pelletier!

Jason îmi face semn la rândul lui de două ori, mai entuziasmat decât mine. Ridic din nou mâna ca să fim chit. Am renunțat să-i mai spun să mă strige Helena.

Bum-bum-bum! se aude din camionetă. Mari lovește cănița cu suc de marginea geamului. Presupun că e goală. Izbesc cu palma în remorcă în loc de răspuns – bum-bum-bum! –, iar Mari se sperie și se răsuțește, cu părul subțire împrăștiat pe față ca mătasea de porumb. Îi arunc o privire îngăduitoare gen: „Încetează dacă știi ce-i bine pentru tine“ – privire pe care o adopt mereu având în minte acea inimioară vest-africană din sistemul Adinka Reikri, simbolul inimii, al răbdării și al toleranței –, pe urmă ridic pachetele pe umăr. Stephen și cu mine avem amândoi ochii căprui și părul castaniu, la fel ca fiica noastră de cinci ani, Iris, așa că s-a minunat privind acest copil ciudat de blond pe care l-am conceput, până când într-o zi i-am zis că mama era blondă. Asta e tot ce știe.

La Markham's fac penultima livrare din cele patru și acesta este magazinul principal în care-mi vând gemurile și dulcețurile, în afară de comenzile primite online. Turiștilor care cumpără de la Markham's le place că produsele mele sunt autohtone. Mi se spune că mulți clienți cumpără mai multe borcane, ca să le ia acasă drept cadouri și suvenire. Leg cercuri de pânză cadrilată pe capac cu ață alimentară și le atribui culori în funcție de conținut: roșu pentru gemul de zmeură, violet pentru soc, albastru pentru afine, verde pentru dulceață din rădăcină de papură și afine, galben pentru păpădie, roz pentru cireșe sălbatice – înțelegeți voi. Cred că arată caraghios capacele astea, dar se pare că oamenilor le plac. Și dacă vreau să mă descurc într-o zonă cu dificultăți economice cum e Upper Peninsula, trebuie să le dau oamenilor ce le place. Nu e mare filosofie.

Sunt multe produse naturiste pe care le-aș putea folosi și diferite moduri în care le-aș putea prepara, însă deocamdată mă limitez la gemuri și dulcețuri. Orice afacere are nevoie de un brand. Al meu este papura, al cărei simbol îl pun pe fiecare etichetă. Am convingerea că sunt singura persoană care amestecă rădăcină de papură măcinată și afine ca să facă gem. Nu adaug mult, doar atât cât să justific apariția „papurei“ în denumire. În copilărie, tulpinile

tinere de papură erau legumele mele preferate. De fapt, sunt și la ora actuală. În fiecare primăvară, pun cizmele din cauciuc și coșul din răchită în camionetă și conduc până la mlaștinile de la sud de casa noastră. Stephen și fetele nu se ating de ele, dar lui nu-i pasă că le gătesc câtă vreme fac doar pentru mine. Fierbi capetele câteva minute în apă cu sare și ai una dintre cele mai bune legume din lume. Textura e puțin uscată și făinoasă, așa că în prezent le mănânc cu unt, însă, desigur, în copilărie nici n-am pus gura pe unt.

Amerindienii Cherokee considerau această plantă a nu fi exact un medicament ce vindeca, ci mai degrabă un medicament preventiv. Este un aliment ușor de digerat, care poate ajuta la recuperare după boală. Părțile componente ale acestei plante, cu excepția frunzelor mature și a capetelor de semințe, pot fi folosite în scopuri medicinale. Rădăcina de papură conține amidon și plantele de sex masculin sunt bogate în polen.

Totodată, rădăcina de papură poate fi preparată asemenea cartofilor, fiartă și apoi făcută piure. Pasta rezultată este un remediu excelent pentru arsuri și răni. Polenul de papură este o sursă importantă de proteine și poate fi utilizat la coacerea produselor de panificație. Puful florilor poate fi întrebuințat și pentru a preveni iritarea pielii copiilor, cum ar fi dermatita provocată de scutece.

Culeg afinele din zonele defrișate de la sud de casă. Uneori recolta de afine e mai bună decât în alți ani. Afinelor le place să fie mult soare. Amerindienii făceau focul sub arbuști, ca să crească producția. Recunosc, m-a tentat și pe mine. Nu sunt singura persoană care iese pe câmp în sezonul afinelor, așa că zonele din apropierea drumurilor forestiere sunt recoltate destul de repede. Dar nu mă deranjează s-o iau pe drumurile neumblate și nu mă rătăcesc niciodată. Odată am mers atât de departe în mijlocul pustietății, încât m-au văzut din elicopter doi oficiali de la Departamentul de Resurse Naturale¹ și pilotul m-a semnalizat. După ce a aterizat

¹ Department of Natural Resources (DNR) (n.red.)

aparatul și le-am explicat că știam unde eram și ce făceam, m-au lăsat în pace.

– E destul de cald pentru dumneavoastră? întrebă Jason când se întinde și-mi ia prima cutie de pe umeri.

Mormăi ceva în loc de răspuns. Cândva n-aș fi știut cum să răspund la asemenea întrebare. Părerea mea despre vreme n-avea cum să se schimbe cu ceva, așadar, de ce i-ar fi păsat cuiva ce gândeam eu? Acum știu că nu-i nevoie s-o fac; că asta e un exemplu de ceea ce Stephen numește „flecăreală“, discuție de dragul discuției, ceva care să umple tăcerea și n-are nimic important sau valoros de comunicat. Așa stau de vorbă oamenii care nu se cunosc prea bine. Tot nu sunt sigură că e ceva mai bun decât tăcerea.

Jason râde de parcă i-am spus cel mai tare banc pe ziua de azi, reacție despre care tot Stephen insistă că e cea mai potrivită, chiar dacă ceea ce am zis nu e amuzant. După ce am plecat din mlaștină, am avut bătăi de cap cu regulile sociale. Să dai mâna când cunoști pe cineva. Să nu te scobești în nas. Să mergi la capătul cozii. Să-ți aștepți rândul. Să ridici mâna când ai de pus o întrebare la oră și apoi să aștepți până când îți dă voie profesorul s-o adresezi. Să nu râgâi sau să tragi vânturi în prezența altora. Când ești musafir în casa cuiva, să ceri voie să mergi la baie. Să ții minte să te speli pe mâini și să tragi apa la toaletă. N-aș putea să afirm de câte ori am avut impresia că toată lumea știa cum se făceau aceste lucruri, în afară de mine. Și, mă rog, cine face regulile astea? Și de ce trebuie să le urmez? Și care vor fi consecințele dacă n-o fac?

Las a doua cutie lângă prima și mă întorc la camionetă s-o iau pe a treia. Trei cutii cu douăzeci și patru de borcane fiecare, șaptezeci și două în total, livrate o dată la două săptămâni în iunie, iulie și august. Profitul meu la fiecare cutie este de 59,88 de dolari, ceea ce înseamnă că în cursul verii câștig peste o mie de dolari numai de la Markham's. Nu-i rău deloc.

Cât despre faptul că o las singură pe Mari în camionetă în timp ce fac livrarea, știu ce ar zice lumea dacă ar ști. Mai ales că geamurile

sunt coborâte. Însă n-am de gând să le las închise. Am parcat sub un pin și suflă briza dinspre golf, dar temperatura a fost de vreo treizeci de grade toată ziua și știu cât de repede se poate transforma, în acest caz, o mașină într-un cuptor.

Îmi dau seama și că cineva ar putea cu ușurință să bage mâna prin fereastra deschisă și s-o înșface pe Mari dacă vrea. Oricum, am luat o decizie cu ani în urmă că n-o să-mi cresc fetele cu teama că li s-ar putea întâmpla și lor ce i s-a întâmplat mamei mele.

Încă o vorbă despre subiectul ăsta și am terminat. Vă garantez că, dacă are cineva vreo problemă cu felul în care-mi cresc fetele, înseamnă că n-a locuit niciodată în Upper Peninsula din Michigan. Asta-i tot.

Când mă întorc la camionetă, Mari, Marea Artistă în Evadări, nu-i de găsit. Mă duc la fereastra din dreptul pasagerului și mă uit înăuntru. Mari stă pe jos, molfăind celofanul de la ambalajul de dulciuri pe care l-a găsit sub banchetă, de parcă ar fi o bucată de gumă. Deschid portiera, îi scot ambalajul din gură și-l îndes în buzunar, apoi îmi șterg degetele de blugi și o pun în scăunelul pentru copii. Un fluture intră pe geam și se așază pe ceva lipicios de pe bord. Mari bate din palme și râde. Zâmbesc. E imposibil să n-o fac. Râsul lui Mari e delicios, plin de poftă, un chicotit degajat de care nu mă satur niciodată să-l aud. Ca în filmulețele acelea de pe YouTube cu bebeluși care râd incontrollabil de lucruri lipsite de importanță, ca un câine care sare sau un om care rupe fâșii de hârtie. Așa e râsul lui Mari: o apă cristalină, raze aurii de soare, strigătul rațelor cu ochi de șoim în zbor.

Alung fluturile și pornesc camioneta. Autobuzul o lasă pe Iris acasă la 4.45. De obicei, Stephen stă cu fetele cât fac livrările, dar el nu se întoarce decât diseară târziu, pentru că-i arată un set nou de imagini cu faruri portuare proprietarului de galerie care-i vinde

fotografiile în Soo. Sault Sainte Marie se pronunță „Soo“, nu „Salt“, așa cum pronunță oamenii care nu știu asta, e al doilea cel mai mare oraș din Upper Peninsula. Însă asta nu spune prea multe. Orașul geamăn din Canada e mult mai mare. Localnicii de pe ambele maluri ale râului Sainte Mary spun că orașul lor se numește „The Soo“. Vin oameni din toată lumea să viziteze Soo Locks, ca să vadă cum trec nave uriașe transportând minereu de fier. Sunt o atracție turistică importantă.

Livrez ultima cutie cu gemuri la magazinul de suveniruri al Muzeului de Istorie Gitchee Gumee Agate, după aceea mă întorc la lac și parchez. De cum vede apa, Mari începe să dea din mâini.

– A-ua, a-ua!

Știi că la vârsta ei ar trebui să vorbească folosind propoziții. O ducem la un specialist în dezvoltarea copilului în Marquette o dată pe lună de un an încoace, dar până acum asta e tot ce a reușit să scoată de la ea.

Ne petrecem următoarea oră pe plajă. Mari stă lângă mine pe pietrișul cald, luptându-se cu disconfortul creat de erupția unui molar mestecând o bucată din lemn pe care am clătit-o în apă. Aerul e cald și nu bate vântul, apa lacului calmă, iar valurile se sparg molcom, ca apa din cadă. După o vreme, ne scoatem sandalele și intrăm în apă, stropindu-ne una pe alta, ca să ne răcorim. Lacul Superior e cel mai mare și mai adânc dintre cele cinci Mari Lacuri din America de Nord, așa că apa nu se încălzește niciodată. Însă într-o zi ca asta, cine ar vrea să se încălzească?

Mă sprijin pe coate. Pietrele sunt calde. Este greu de crezut că, în urmă cu două săptămâni, când Stephen și cu mine le-am adus aici pe Mari și pe Iris să privim ploaia de meteoriți din noaptea Perseidelor, am avut nevoie de geaci și de saci de dormit. Stephen a fost de părere că mă străduiam prea mult când le-am pus în spatele jeepului Cherokee, dar, desigur, habar n-avea cât de frig se făcea pe plajă după apusul soarelui. Ne-am înghesuit toți patru într-un sac dublu, ne-am întins pe spate pe nisip și ne-am uitat la cer. Iris

a numărat douăzeci și trei de stele căzătoare și și-a pus de fiecare dată o dorință, însă Mari a moșăit aproape tot timpul cât a durat spectacolul. O să venim din nou peste două săptămâni să vedem aurora boreală.

Mă ridic și mă uit la ceas. Încă îmi vine greu să fiu undeva la o anumită oră. Când un om crește în pustiu ca mine, pământul îți dictează ce să faci și când. Noi nu țineam niciodată seama de ceas. N-aveam de ce. Eram conectați la mediul înconjurător ca păsările, insectele și animalele, îndrumați în același fel de ritmul celor douăzeci și patru de ore. Amintirile mele sunt legate de anotimpuri. Nu-mi amintesc întotdeauna câți ani aveam când s-a petrecut un anumit eveniment, dar știu în ce perioadă a anului a fost.

Acum știu că pentru majoritatea oamenilor anul calendaristic începe la data de 1 ianuarie. Însă în mlaștină nu era nimic special în luna asta care s-o diferențieze de decembrie, de februarie sau de martie. Anul nostru începea primăvara, în prima zi în care înfloreau gălbenelele. Erau niște flori mari de culoare galben-aprins, cu vinișoare verzi pe dinafară. Primăvara apăreau și alte flori, ca stânjeneii și gramineele, dar gălbenelele erau atât de numeroase, încât nimic nu se compara cu acel covor galben uimitor. În fiecare an, tata își punea cizmele din cauciuc, mergea în mlaștină și scotea o tufă din rădăcină. O punea într-un cazan umplut pe jumătate cu apă și o așeza pe veranda din față, unde strălucea de parcă ar fi adus soarele.

Pe vremuri îmi doream să mă fi chemat Marigold¹. Dar am rămas cu Helena, care se pronunță „he-lei-na“, după cum trebuie deseori să explic. Ca în multe alte cazuri, a fost alegerea făcută de tata.

Cerul începe să capete culoarea după-amiezii târzii, ceea ce ne anunță că e timpul să plecăm. Mă uit din nou la ceas și observ

¹ Denumirea în engleză a gălbenelei sau varietatea ei de mlaștină, bulbuc de baltă sau calcea calului (n.tr.)

Îngrozită că ceasul meu biologic n-a ținut pasul cu cel de mână. O iau pe Mari în brațe, și sandalele, și fug la camionetă. Mari țipă când îi prind centura de siguranță. Nu sunt neînțelegătoare. Și mie mi-ar fi plăcut să mai stăm. Mă așez repede pe locul șoferului și întorc cheia în contact. Ceasul de pe bord arată 4.37. S-ar putea să ajung. La limită.

Ies din parcare și conduc cu viteză mare pe autostrada M-77, deși știu că nu e bine. Nu sunt multe mașini de poliție în zonă, însă polițiștii care patrulează pe șoseaua asta n-au mare lucru de făcut în afară de amendarea celor ce depășesc viteza. Înțeleg ironia situației în care mă aflu. Conduc cu viteză pentru că am întârziat. Dacă mă opresc din cauza asta, o să întârziu și mai mult.

Deodată, pe Mari o apucă de tot criza. Dă din picioare, împrăștiind nisip în camionetă, lovește cănița de parbriz și-i curg mucusii. Domnișoara Marigold Pelletier nu este absolut deloc fericită. În clipa asta, nici eu nu sunt.

Pornesc radioul pe postul local care emite de la Universitatea Northern Michigan din Marquette, sperând să fie muzică și să-i distragă atenția – sau să-i acopere zgomotul. Nu sunt o admiratoare a muzicii clasice, dar e singurul post care se prinde bine.

În schimb, se aude un buletin de știri: „Deținut evadat... răpitor de copii... Marquette...”

– Taci, strig eu și dau volumul mai tare. „Seney National Wildlife Refuge... înarmat și periculos... nu vă apropiați!” La început, asta e tot ce reușesc să aud.

Trebuie să aud tot. Refugiul național e la o distanță mai mică de cincizeci de kilometri de casa noastră.

– Mari, încetează!

Mari clipește și tace. Știrea se repetă: „Încă o dată, poliția de stat anunță că un deținut condamnat pe viață, fără posibilitatea de eliberare condiționată, pentru răpirea unui copil, viol și crimă a evadat din închisoarea de maximă siguranță din Marquette, Michigan. Se pare că deținutul a ucis doi gardieni în timpul unui

transfer de deținuți și a fugit spre Seney National Wildlife Refuge – Refugiul Național pentru animale sălbatice din Seney – la sud de autostrada M-28. Cei ce ne ascultă ar trebui să știe că deținutul este înarmat și periculos. Repetăm, NU vă apropiați! Dacă vedeți ceva suspect, anunțați imediat la poliție. Deținutul, Jacob Holbrook, a fost condamnat pentru că a răpit o tânără și a ținut-o prizonieră doisprezece ani, un caz care a avut parte de notorietate la nivel național...”

Mi se oprește inima. Nu văd. Nu respir. N-aud nimic decât sângele care-mi năvălește în urechi. Încetinesc și trag ușor pe dreapta. Îmi tremură mâna când închid radioul.

Jacob Holbrook a evadat din închisoare. Regele mlaștinii. Tatăl meu. Și eu sunt cea care l-a băgat la închisoare.